

ТУСПӑХ

НӐРЛАТ РАЙОНӐН ОБЩЕСТВАПА ПОЛИТИКА ХАҫАЧӐ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА НУРЛАТСКОГО РАЙОНА

Хаҫат 1931 ҫулхи июлӑн
9-мӑшӑнче тухма пуҫланӑ.

N7
(4576)

1998 ҫулхи январь (кӑрлач)
уйӑхӑн 21-мӑшӑ, юнкуп

Палӑртнӑ
хакна.

Пӑр кунра икӑ семинар

Ҫӑр хут илтиччен...

Ҫӑннин пурнаҫа анӑ кӑртес тесе ертӑҫсемпе специалистсем ҫакна чи малтан хӑйсем курмалла тата практикӑра усӑ панине ӑненмелле. Ирtnӑ шӑматкун пулнӑ семинарта "Киклӑ", Мичурин ячӑпе хисепленекен хуҫалӑхсем выльӑх-чӑрлӑх ӑрчетессинче тӑпрен илсен, ҫӑнетсе ӑсанӑ витесенче, "Альфа-Лаваль" фирман ашпарачӑсене вырнаҫтарнӑ залра выльӑхсене кӑкармасӑр усрасинче усӑ куракан ҫӑнӑлӑхсем-

пе агропромышленность комплексын, шефа илнӑ предприятисемпе организацисен ертӑҫисене паллашгарас тӑллев лартнӑчӑ. Ҫӑннин пӑлтерӑшине, экономика енчен пысӑк усӑ панине тата ӑна хута ярасипе тимлӑ ӑҫлемеллине хӑнасене тӑплӑн те ӑненерӑллӑ ӑнлантарса пачӑ. Кунта пуҫтарӑннисене Мичурин ячӑпе хисепленекен хуҫалӑхра ҫитес ҫулхи тухӑҫ валли пурнаҫланӑ тата хальхи вӑхӑтра ирттерекен ӑҫ практикӑ те кӑҫӑклантарчӑ.

пычӑ, унта хуҫалӑхсен ертӑҫсем, тӑп зоотехникӑсем тата сысна фермисен заведующийӑсем хутшӑнчӑ. Ушкӑнпа ҫӑварлаттарассине, ҫурасене кирлӑ пек пӑхассине тӑпе хурса, ҫак отрасльте ӑҫе технологи требованиӑсемпе килӑшӑллӑн йӑркелес тӑлӑшпе специалистсемпе выльӑх-чӑрлӑх пӑхакансем умӑнче тӑракан конкретлӑ задачӑсем ҫинчен калаҫрӑҫ. Ку тӑлӑшпе ыйтусем ҫинче ял хуҫалӑхӑпе апат-ҫимӑҫ управленийӑн выльӑх-чӑрлӑх ӑрчетес енӑпе ӑҫлекен пайӑн начальникӑ А.И.Ухваньков тата районтӑ тӑп ветеринари врачӑ Т.Ш.Киямов, ҫаплах хуҫалӑхри ветеринари врачӑ ферма заведующийӑн тивӑҫӑсене пурнаҫлакан Рустем Шайхутдинов тӑплӑн ҫарӑна тӑчӑ.

Икӑ семинар ӑҫне те район администрацийӑн пуҫлӑхӑн пӑрремӑш ҫумӑ, ял хуҫалӑхӑпе апат-ҫимӑҫ управленийӑн начальникӑ Ф.М.Давлетшин ертсе пычӑ.

Сысна ӑрчетессине - пысӑк тимлӑх

Мӑнле пулсан та, сысна ӑрчетесси - аш туса илессинче чи тухӑҫлӑ отрасль. Ҫавӑнпа та район администрацийӑ ӑна аталантарассине тата лайӑхлатассине яланах тимлӑх уйӑрат. Ҫак ӑҫ пӑлтерӑшине лайӑх ӑнланакан хуҫалӑхсем сысна ӑрчетессин-

че савӑнтаракан кӑтартусем тӑваҫҫӑ. Анчах та ҫак отрасль кашни хуҫалӑхра тӑп вырӑн йышӑнтӑр тесен сахал мар тӑрӑшмалла-ха. Ирtnӑ шӑматкун Муса Джалиль ячӑпе хисепленекен хуҫалӑх бази ҫинче пулса иртнӑ семинар-канашлури калаҫу шӑп ҫавӑн ҫинчен

Кӑҫал ӑҫлемепе пӑлни кӑна сахал

шутлама та вӑренмелле тесе калаҫрӑҫ сахар завочӑн хушма хуҫалӑхӑн коллективӑн пӑрлехи пухӑвӑнче. Ӕҫлемепе пӑлни ҫинчен каласан, ҫулталӑкри ӑҫ кӑтартӑвӑсем андреевцсем мӑнпур отрасльсенче ҫылай ӑнӑҫлӑхсем тунине ҫирӑплетӑҫӑ. Хуҫалӑхри ӑнесен продуктивлӑхӑ 1768 килограмм ӑснӑ, пӑр ӑне пуҫне сӑт сутассине те хушма хуҫалӑх районтӑ пӑрремӑш вырӑнта тӑракан хуҫалӑхсен шутӑнче. Ял хуҫалӑхӑнчи кашни ҫӑргектар пуҫне сӑт тата аш туса хатӑрлес тӑлӑшпе те вӑл малтисен шутӑнче. Вӑсем ҫаплах сахар кӑшманӑн пуян тухӑҫне пухса илнӑ. Паллах, ҫаксем пурте ӑнсӑртран пулман ӑнтӑ, кунта сахар завочӑ ҫак хуҫалӑха хушма хуҫалӑх туса хунин пӑлтерӑшине те хирӑҫлемепе ҫук. Пухура ҫаплах хуҫалӑха

ҫирӑплетес тесе завод мӑн чухлӑ укҫа тӑкаклани тата ыйти ыйтусене татса пама пулӑшни ҫинчен уҫӑн каларӑҫ. Анчах та ҫак тӑкаксем пӑр енчен продукци туса илме тата хатӑрлеме пулӑшнӑ пулсан, выльӑх-чӑрлӑх продукцийӑн хӑйхӑлӑхӑнче те палӑрмасӑр пулгарайман. Сутӑн илмелли хаксем йӑнӑ пулнине ыйти вырӑнсенче те выльӑх-чӑрлӑх продукцине туса илесси хакла ларать. Анчах та хӑйхӑлӑх хӑй тӑлӑн ӑмест, ку вӑл ҫак отрасльте тӑкаксене кирлӑ пек шута илменнине пулать. Ҫавӑнпа пӑрлех пухура вӑрентӑллӑ тӑслӑхсемпе цифрӑсем илсе кӑтартрӑҫ. Вӑсене, тӑпрен илсен, хуҫалӑхсен ертӑҫисем пӑлтерчӑҫ, залра ларакансенчен вара никам та вӑсене хирӑҫлемепе калакан пулмарӑ. Тепӑр тесе, ҫитменлӑхсемшӑн

айӑплисене уйрӑммӑн кӑтартарҫӑ пулсан, ҫакӑ пӑтӑмпех пурин умӑнче пулни паллӑ. Хӑйӑн тивӑҫне яваплӑх туймасӑр пурнаҫлакан ҫине ыйтисем сӑрӑккӑн пӑхнине лайӑх результатсем пулмӑҫ. Кашни ҫын хӑй чӑн-чӑн хуҫа пулнине туйтӑр, пӑрлехи ӑҫшӑн яваплӑхтытӑр тесе мӑн тумаллине сӑтсе явма пуҫтарӑннӑ ҫынсем пухӑва. Культура ҫуртӑнче кашнин ҫӑрпе пурлӑх пайӑсене палӑртса, иртнӑ ҫул хуҫалӑх ӑҫленин результатӑсем, ҫав шугра продукци туса илнин тата хатӑрленин кӑтартӑвӑсем, ҫаплах дебиторсеннине кредиторсен парӑмӑсем ҫинчен пӑлтерекен цифрӑсен таблицисене ҫака-ҫака хунӑ. Ӕҫе малашне тӑкаксене хирӑҫле механизма хута ямасӑр йӑркелеме май ҫукки пуриншӑн те паллӑ. Пуху хуҫалӑхра

тырпул акса ӑстерекен тата выльӑх-чӑрлӑх ӑрчетекен, ҫаплах тепӑр хушма кооператив йӑркеленине вӑҫленчӑ. Каярах кооперативсем уйрӑммӑн пухӑнӑҫ, ку тепӑр отрасльте ӑҫсене, малашнехи задачӑсене сӑтсе явӑҫ. Ҫапла, юлашки уйӑхсенче продукцие сутнинчен илнӑ тупӑш ӑна туса кӑларма тухнӑ тӑкаксенчен сахалрах. Ӕҫ укҫине шутланӑ чухне кашнине пӑр пек пайлас меслетпе усӑ курмалла. Анчах кооперативсем пӑрлешсе пӑрле ӑҫлемепе пуҫласан ӑҫе, укҫана, ҫав шугра тӑкаксене те санӑн тата манӑн тесе уйӑрса тӑмӑҫ. Кооперативсем тунӑ чухне шӑп ҫак тӑллев тӑп вырӑн йышӑнмалла.

Р.ГИЛЬМУТДИНОВ.

Нефтьге газ кӑларакан "Нурлатнефть" управлени: ӑнер, паян, ыран

Теп ҫул-йӑр ҫинче

Ҫулталӑк пуҫламӑшӑ. Шухӑшсен, тишкерӑ вӑхӑчӑ. Мӑн ҫинчен шухӑшламалли, сӑтсе явмалли ҫылай.

Иртнӑ ҫулхи ӑҫ итоҫсене пӑтӑмлетессине нефтьге газ кӑларакан "Нурлатнефть" управленин 2 пин ҫынран тӑракан мӑнпур коллективӑ хутшӑнчӑ теме те пулать. Цехсемпе подразделенисенче иртнӑ пухусенче хальхи вӑхӑтри ӑҫсен шайне тӑплӑн пӑхса тухнӑ.

Акӑ тата нефть кӑларакансен ӑҫ коллективӑсен представителӑсен конференцийӑ.

Унта НГДУ начальникӑ М.М.Хузин тухса калаҫма тытӑнса ӑҫлӑ лару-тӑру йӑркеленчӑ.

Иртнӑ, 1997 ҫул мӑнле пулчӑ-ха, ҫитес ҫывӑх вӑхӑта мӑнле задачӑсем палӑртнӑ?

Ҫулталӑкри ҫак форум хутшӑннисен докладӑсенче шӑп ҫак ыйтусем ҫине хурав пачӑҫ те ӑнтӑ.

Пӑлтӑр Нӑрлатри промысла ӑҫченӑсем ҫӑр айӑнчен 1552 пин тонна углеводородлӑ ҫӑртавар, планран иртгерсе 79 пин тонна нефть кӑларнӑ. 44 нефть скважинине хута янӑ. Докладчик палӑртнӑ тӑрӑх, управленире нефть кӑларасси ҫирӑплӑннӑ, управлени "Татнефть" акционер обществин пӑрлехи ӑҫне сулмаклӑ тӑп кӑртме хатӑр тата кӑртӑ те.

Управлени коллективӑ ҫӑртавар, материалсен, оборудовани, транспорт, электроэнерги тӑкаксене ҫакармалли тӑп сул-йӑрпе пынине те палӑртса хӑвармалла. Ҫак тӑллевпе ятарлӑ мероприятисен планне ӑҫлесе хатӑрленӑ, вӑл пурнаҫа кӑрсе пырат. Ҫавӑнпа та управлени начальникӑ ҫак план тӑрӑх ирттернӑ ӑҫсене тӑплӑн тишкерсе тухрӑ.

Нефть кӑларакансен резервсем пур. Тата сахал та мар. Нефтьге пуян сийсенчен "хура ылтӑн" нумайрах кӑлармалли меслетсем - гидродинамикӑллӑ, физикапа химилле майпа ҫӑр айӑнчен тата хушса 380 пин тонна нефть кӑларма май панӑ.

Полимер системисене услаصي вара? Ку тата 72 пин тонна нефть. НГДУра нефть кӑларассине интенсификациле ӑҫ ӑнӑҫлӑ пырат. Термоимпрузи, виброакустика, хумлӑ тата йӑҫӑклӑхлӑ витӑмсем - кусемпе те туллин усӑ кураҫҫӑ.

Тӑп цехсенче хуҫалӑх расчӑчӑп ӑҫлеме куҫсан, цехсемпе бригадӑсенче укҫана перекетлӑрех тыткалама, тӑкаксене палӑртма тата шуга илме пулман.

Ҫурт-йӑр тӑвакан тата монтаж цехӑн звенисене ӑҫшӑн аккордлӑ майпа, станочниксене, агрегатсен, ППУ, бульдозерсен, экскаваторсен машинисӑсене ӑҫленӑ тӑрӑх тӑлеме кушни, ЦКПРСри скважинӑсене сӑнтермесӑр ӑҫлеттерни - ҫаксем пурте ӑнӑҫлӑхсем тума май пачӑҫ.

Нефтьге газ кӑларакан цехсен коллективӑсем нефть кӑларас, тӑкаксене перекетлес, транспорт тата материалсем тӑлӑшпе плана иртгерсе пурнаҫларӑҫ тата ҫакна май, ҫаплах хуҫалӑх расчӑчӑп ӑҫленине сахал мар тупӑш илчӑҫ.

Докладра, профком председателӑ О.Н.Лизунов тунӑ содокладра та производствӑн экономикине аталантарас, коллективра вӑй хуракансен пурнаҫпа ӑҫ условийӑсене лайӑхлатас ыйтусене тӑп тимлӑх уйӑрчӑҫ.

НГДУн тӑп инженерӑ Р.А.Сафиуллин, нефть услама хатӑрлекен цех начальникӑ И.М.Фахрутдинов, УТТ начальникӑ И.Г.Валиуллин, ЦКПРСӑн ертсе пыракан инженерӑ В.С.Морозов тухса калаҫса, ӑҫе йӑркелессине лайӑхлатасси, пӑр-пӑрне улашгарса вӑй хуракан цехсем ҫыхӑну тытса ӑҫлесси ҫинчен питӑ пӑшӑрханса каларӑҫ.

(Вӑҫӑ 2-мӑш стр.).

Тӑкӑрмелӑнчен килнӑ хыпарсем

Ҫур ӑмӑр пӑрле

Сашинсен ҫемйине Тӑкӑрмелӑнче хисеплесӑҫ. Ҫемье пуҫлӑхӑ Николай Николаевич пурнаҫӑ тӑршӑпех выльӑх-чӑрлӑх ӑрчетессинче вӑй хунӑ. Унӑн арӑмӑ - Таисия Петровна пенсие кайиччен самоуправленин вырӑнти Советӑнче председател пулса ӑҫленӑ.

Вӑсем йӑркеллӑ ачасем ҫитӑнтернӑ. Сашинсем нумаях пулмасть ылтӑн туй паллӑ турӑҫ. Уява пухӑннӑ хӑнасем, таванӑсемпе юлташӑсем вӑсене малашне те ҫирӑп сывлӑх, канӑҫлӑ ватлӑх, ҫемье-ре телей сунчӑҫ.

Ҫулталӑкри пӑрремӑш

ҫамрӑк мӑшӑр

Хуҫалӑхшоферӑ Виктор Семенов тата ача садӑнче ӑҫлекен Светлана нумаях пулмасть ҫӑнӑ ҫемье ҫавӑрчӑҫ. Вӑсем пӑр ялта, пӑр урамра тата кӑршӑллӑ пурӑннӑ.

Ан тив, ҫемйи ҫирӑп те телейлӑ пултӑр.

Пултарулла хёрарамсем

Нарлатри чугун сул станцийенче тата депо филиаленче, тэпрен илсен, арсынсем ёслес-сё. Вёсем поездсене суретессё, чугун сулсене терёслессё. Чугун сул синче хёрарамсем сахалрах. Чугун сул станцийён начальникё Л. Н. Газизуллина сáмахёсем тарáх, вёсем пулсан та, пёри темисе арсынна тарать. Сáмахран, Людмила Кулагинана илер, вáл - линипе аппарат залён механикё. Ку ёсе чи вáйлá арсын кáна пурнáслама пултарать. Чугун сул пёр кáлтáксáр ёслесси унран килет. Кунта сменáпа вáй хумалла: уяв-и, ахаль кун-и, яланах ёс вырáненче пулмалла. Людмила Сергеевна вара хáйён

тивёсене яланах тёрё кáмáлла пурнáслать. Кунта вáй хуракансем - Т. И. Гаушинапа А. Х. Салахутдинова та сменáпа ёслессё. Укерчёкри висё хёрарáм хáйсен тивёсёсене пысáк яваплáх туйса пурнáсланипе палáрса тарáссё. Людмила Сергеевна кунта 17 сул каярах ёслеме тытáнна. Специальносёпе вáл сыхáну техникё. Татьяна Ильинична та тахсантапх телефонист пулса вáй хурать, хáйён ёсён áсташи. Абруй Хазиповна - телефонист, унáн ёс стажё 20 сул шутланать. Вёсем висёсё те ёсчен те тёрё кáмáллáкерсем. Ёсре вёсем килену тупассё. Килёсенче вара вёсенчен кашни пул-

тарулла кил хуси хёрарáмё, тарáшулла та юратакан анне. **Р. ГИНЯЕВА.**
Укерчёкре: Л. Кулагина, А. Салахутдинова, Т. Гаушина.

Теп сул-иер синче

(Вёсё. Пусламáшё 1-мёш стр.).

Конференция хатёрленнё май предприятия коллектив договорне хатёрлес телёшше пысáк ёс иртгернё. Ана, кашни ёсченён пурнáсёпе ёсё-хёлне лайáхлатас енёпе тунáскере, конференция хутшáннисем пурте ырларёс.

Предприятиён производство ёсне лайáхлатассипе, нефть кáларса хатёрленкен объектсен ытти цехсемпе уйрáмсен ёсёнчи ситменлэхсене пётерессипе сыхáнна ыйтусем телёшше лайáх сёнусем сахал мар пулчёс конференцияре.

"Татнефть" акционер обществин теп геологё Р. С. Хисамов конференцияре тухса калáсса, Нарлат промысловикёсен ёсне ырларё, пасар экономика сине кусна вáхатри йывáрлэхсене пáхмасáрах, коллектив нефть кáларассин теп задачисене пурнáслассине шанса тáнинне пёлтерчё.

Нарлат районён администрация пуслáхё Ф. С. Сибагатуллин сáмах тухса калани конференция калáсáвне пётёмлетни пулчё.

Предприятиен, хресченсен хуслáхёсен ассоциацийёсен коллективсем тарáша ёсленипе 1997 сул áнáслá вёсленчё, - терё вáл, - район историйёнче пёрремёш хут тештырáсен рекордлá тухáсене пухса илнё, вьлáх-чёрлэх ёрчетессинче те áнáрусем палáрссё. Промышленность предприятия-

тийёсен ситёнвёсем те савáнтарáссё. Планран иртгерсе 79 пин тонна нефть кáларакан нефтяниксемпе мánкáмáлланатпáр эфир.

Район администрацийён пуслáхё хáйён сáмахёнче хулана аталантарас, áна тирпейилем кёртес ыйтусене хускатрё. Тэпрен илсен, ситес сывáх вáхатра пурнáсламалли задачáсем синче чарáнса тáчё. Хáйён докладён ытларах пайне профсоюзсен ёсне халалларё, ёс коллективёсен ёсёнче профсоюз организацийёсен рольне сёклессине тимлэх уйáрчё.

Кашни ёс вырáненче сине тарса тарáшма, ёс коллективёсем мён пухнипе перекетлё уса курма тата хáйсен малашлáхне сирёп шанса вáй хума чёнсе каларё.

Сак отчетра нефтьте газ кáларакан "Нурлатнефть" ёсёнчи ситменлэхсене тишкерсе тухмарёс пулин те, конференцияре вара вёсем синчен усáмлá каларёс, анчах задачáсем синчен пёлтеремелле. Вёсем савáн пек:

- нефть кáларма палáртнá калáпáша пурнáсламалла;

- скважинáсен фончё енёпе ёслессине лайáхлатмалла;

- сёнё объектсем хáпартмалла.

Сёршыври ларутáрава шута илсе, эфир áнланатпáр: кáсал пёлтерхинчен сáмáлрах пулмё. Сапах та управлени коллективё малашне те хáй пултарулла пулнине кáтартса, палáртнá телёве áнáслá пурнáсласса шанатпáр. **В. БУРАЙКИН.**

Район администрацийён социаллá тивёстеру пайён ансáр коридорёнче шáп. Пýлемсен алакёсем синче "Шáп пулар! Сёнёрен расчёт тáвассё" текен табличкáсем сёс ситмессё пек туйáнат. Пай инспекторёсем вара кáспá килёсене магазинтан туйáннá апат-сймёс пакечёсемсёр пусне, документсем те чылай илсе каяссё: сроксем васкатáссё, ёс вара сителёклекх...

1997 сулхи июлён 21-мёшёнче йышáннá "Патшалáх пенсийёсене шутламалли тата устөрмелли йёрке синчен" федераллá законпа килёшýллён пенсийёсене тапхáран-тапхáран сёнёрен расчёт тáвёс: февралён 1-мёшёнчен, майáн 1-мёшёнчен, августáн 1-мёшёнчен тата ноябрён 1-мёшёнчен. Районта пурё 16650 пенсионер шутланать, малтанхи тапхáрта вара ёслемён 9632 сынáн пенсийёсене сёнёрен шутласа палáртёс. Кашни пенсионерáн хáйён,

уйрáм коэффициентё пулё.

Ку вáл пенси укisine палáртнá чухне шута илкен тапхáрсен ёс укisine сёршыври сáв тапхáрсенчи ёс укisine танлашпарни. Кунта вара чылайáшё Раёсёй Федерацийён вáтам ёс

сёнёрен шутласа пáхмалла, йáнáшмалла мар, унсáрáн пай чысене варлатáн. Ытлашши те, сителёксёр те тýлемелле мар. Ку вара документсенчи расчётсене яваплáха туйса, йёркеллё илсе пынин кáтартáвё.

(вёсем палáртнá тарáх вáл миллионá яхán пурмаллаччё) правительство пачах урáх цифра - пурё те 760 пин тенкё тесе пёлтернё. Уйрáм ёс коэффициентё сáк цифрáран килнине шута илсен, пенсионерсен шанчáкёсем пётёмпех

ФЕВРАЛЁН 1-МЁШЁНЧЕН СЁНЁРЕН РАСЧЕТ ТÁВЁС. КЁТЕТПЁР...

уксин шáйёнчен килет.

Коэффициента ятарлá формулáпа шутларёс. Пушá вáхат пурчухне математика учительёсем сёс мар, ытти сынсем те хáйсен коэффициентне шутласа пáхрёс пулё. Пёр хут кáна та мар. Анчах та терёссипе вёсене райсобес инспекторё шутлё, аслá инспекторё терёслё, "Самсунг" фирмáн áслá компьютерё вара хáйён программинче сире валли вырáн тупса парё.

Пайра инспекторсем, участоксем пекех - сиччё. Ёс стажне, укisine

Социаллá тивёстеру пайён заведующийё Л. Н. Дильмухаметова áнлантарнá тарáх, ситес сывáх вáхатра компьютера ятарлá программа кёртёс - вырáнсенче, собесенче Раёсёй Федерацийён 1997 сулхи IV-мёш квартални вáтам ёс укси синчен пёлтернине кётнё. Январён 13-мёшёнче Тугарстан Республикасин социаллá тивёстеру Министерствичен Раёсёй Федерацийёнче пёр уйáхри вáтам ёс укси синчен пёлтерекен телеграмма килнё. Официаллá прогнозсене пáхмасáр

тýрре тухман ёнтё. Раёсёй Федерацийён Патшалáх Думин депутатёсем пенсионерсене ёмёччём мёншён пурнáсланмáнинн

сáлтавёсене палáртас тесе сáк ыйтáва парламентáн ситес сывáх вáхатри ларáвенче пáхса тухма ыйтáссё. Мёнле пулсан та, пёрремёш срока - февралён 1-мёшёнчен пенсийёсене сёнёрен расчёт тумалли мероприятисем пурнáса кёрёс. Коллектив асáрхаттарать: пенсионерсем хáйсен вáхатне сая ярса, пая пырса сýремелле мар, хумханмалла мар - пенсийёсене вара сёнёрен шутлёс, палáртёс тата кашнине парёс.

Т. НАЗАРОВА.

* **Врач канáшё**

Юн пусáмё ўссен

Манáн гипертони чирё синчен пёлес килет. Чёрёпе юн тымарёсен чирёсене аталанма тáвар ытлашши сини те пулáшатъ теёсё. Чáнах-и? **О. ЯКОВЛЕВА.**

тáварлá сини сиенлё. Тáварсáр апат (сахал тáварпа пёсернё какай, пулá, кёрпе апачё, пахча сымёсёпе улма-сырларан - хура хурлáхан, шáлан сырли, финик; пахча сымёсёсен - каба-чок, кáшман, кишёр, сёр улми, баклажан; терлё сымёс кураксенчен - су-хан, петрушка, укроп, салат, мáйáрсем кёрессё. Пахча сымёсёпе улма-сырлана черёлле симе тарáшмалла. В, А, Р тата ытти витаминсем синчен те манса кáймалла мар - вёсем чёре тонусне кирлё шáйра тытса тáма пулáшассё.

чух сур чей кашáкёнчен (4-6 грамм) ытла мар. Йывáр гипертонипе чирлекенсем вара 3-4 грамм та сахаларах хушмалла. Гипертони чирёпе кёрешнё чухне калипе тата магнипе пуйан продуктсем пулсан аван. Сáв продуктсен шутне хуратул кёрпи, ун

хысáн сёлё, вир кёрписём, пáрсча йышши культураёсенчен - соя, фасоль, пáрсча; улма-сырларан - хура хурлáхан, шáлан сырли, финик; пахча сымёсёсен - каба-чок, кáшман, кишёр, сёр улми, баклажан; терлё сымёс кураксенчен - су-хан, петрушка, укроп, салат, мáйáрсем кёрессё. Пахча сымёсёпе улма-сырлана черёлле симе тарáшмалла. В, А, Р тата ытти витаминсем синчен те манса кáймалла мар - вёсем чёре тонусне кирлё шáйра тытса тáма пулáшассё.

"Тусләх" хаҗата кам тата мән җинчен җыраты

● Кандаҗарланаган ашпә-амәшәсенчен килнә сыру

Ачасемшән хәратпәр

Эпир хула хәрринче - аэропорт патәнче пурәнатпәр. Пирән ачасем вара Г.К.Гиматдинов урамәнчи 1-мөш номерлә шула сүрәҗсә. Эпир вәсене ирхине 7 сехетре асататпәр та вәсем шултан тавраңчәҗ-ши тесе вара кунәпех пәшәрханатпәр.

Вәсем суран сүрәҗсә. Сул җинче вара пите хәрушә - хәреслә урамсем миҗе вәт. Анчахта вәсенчен чи хәрушә - районти җар комиссариатәнчи икә сул хәресленнә вярән. Кунта светофор та, сул җинчи палләсем те сук. Хәш енчен машина сиксе тухассине те пәлместән. Җак участок аслисемшән те хәрушә.

Хисеплә редакция! Пирән сырава пичетләр-ха, тархаспән. Тен, тивәҗлә органсем ку теләшпә мәнле те пулин мерәсем йышәнәҗ?

АШПӘ-АМӘШӘСЕН УШКАНӘ.

* Хаҗата яланах вуласа таракапран килнә сыру

"Тусләх", малашне те паллаштар!

Районга тухса таракапран хаҗат-пирән шанҗаклә тус тата шире пулашкан. Шап кәна вәл пирән сурта саванәҗ илсе килет, районти сәнә хыпарсене пәлгерет вәт. Ана вуласа эпир хамәршән усаплине җылай тупатпәр. Сәмахрап, хаҗатра эпә Ульяновскри тир комбинаҗе ата-пушмак сутма кимелди җинчен вуласа пәлтәм. Вәл пите усаплә пулҗе: унта кайса эпә ата-пушмак туянтәм. Ан тив, "Тусләх" хаҗат малашне те шире мәнпур сәнәлхсемпе паллаштарса тәтәр.

М.ВАЛЕЕВА.

Ала пусмасәр яна сыру

Инкекре кам пулашә?

Хаклә редакция, эпә сиртен пулашу ыйтатпән, урамра хуҗасәр ыйтәсем пите нумай сүрәҗсә. Маларах сакна тимләх уйратчәҗ. Җугун сул поселокәнче, шул хыҗәнче вәсем уйрама нумай. Урамсемте ачасене кәна мар, аслисене те сүреме хәрушә. Җак инкекре кам пулашә?

Пациент сырна сыру

Ырләх-сывләх сире

Аварире урана амантнине эпә районти тәп больницәри хирургии уйрама лекрәм, унта таватә уйах вуртпәр. Кунта тәрәшуллә та тимләскерсем әҗсәҗсә.

Уйрам заведуюшине А.В.Слепцова, суран сыхмалли пүлөмре әҗлекен Г.С.Загидуллина медсестрана, Т.Смолина санитаркәна, операция тунә сәрте пулашкан медсестрасене С.Константиновапа Л.Мошкова тата Л.И.Захарована уйрама тав тавас килет. Вәсене пурне те тав таватә! Эпә вәсене әҗре аңсәлхсем, сәмьере теләи сунатпән.

Л.ФОМИНА,
Нәрлат хули.

* Шухәш

Хәрарәмсене пулашәр

Елөкрех Элметри участок больницинче ача суратмалли уйрам әҗлетчә, малтан 3-4, каярах 7-8 вярәнләхчә. Элметре тата сывахри ялсенче пурәнәкан хәрарәмсенчен нумайшә кунта ача суратнә. Темисе сул каярах уйрама хупрәҗ. Сакан чән сәлтавне вара никам та пәлмест (укса-тенкә ситменнине пулә әнтә), анча та ку теләшпә сахал мар үпкев сәмахәсем илтме түр килет. Хуларан 70 сурәмра вярәнә кульбаево-Мараса тата Амзя ялсенче пурәнәкан хәрарәмсене ача суратма Нәрлата кайма түр килет вәт. Сул җинче вара тем те пулма пултарат. Вәхәт ситмесәр суратнә тәсләхсем пуллә әнтә, ун пекки вара малашне пулмә тесе калама сук. Саванпа та сак кустра пурәнәкансем район ертүсине Элметри больницәра ача суратмалли уйрама каллах усма пулашма ыйтаҗсә. Больницәри медсестрасем хушшинче акушеркәсем пур.

С.ФАТХУТДИНОВА.

Күренсе сырна сыру

Телефон пулатъ-и?

Эпә сүткүл яләнче пурәнатпән, ситмәлрән иртрәм әнтә. Сывләх та малтанхи пек мар, тем те сиксе тухма пултарат, саванпа та телефон ларттарас килет. Ял суннисемшән сәмәлхәсем пур, саванпа та телефон йывәрләхсемсәр ларттарат тесе шуларам, хамәрән АТС специалистәнчен телефон вярнастарма ирәк илтәм. Районти сыхәнә узелә те хирәҗлемерә. Эпә заявлени сыра панаранпа виҗә уйах иртрә әнтә, анча та телефон халиччен те сук-ха. Е пәр сәлтав, е теприне тупаҗсә. Пенси уксине кабель те туянас терәм, анча та ку әҗсән вәҗсә-хәрри курамаҗсә. Эпә, ватә та чирләскер, кашни кун Нәрлата каямаҗсә вәт.

Т.САТРЕТДИНОВ,
II ушкәри инвалид.

* Самрәк корреспондентән сыравә

"Эврикара" интереслә

1989 сүлхи сентябрь уйахәнчен сахәр вәретекенсен поселокәнче самрәксен "Эврика" клубә әҗлет. Ачасем сәлеме, сыхма вәрентекен, техника пултарулаҗсә, сәтел җинчи теннис вәйи, ташә, аста алаҗсә тата ыгти кружоксене хаваспах сүрәҗсә. Кунта кунсерен 300 яхән ача пулатъ, ытларах виҗсәмәш шултан вәренекенсем. Самрәксем валли час-часах дискотекәсем тата кану каҗсәсем иртрәҗсә.

- Мероприятисене йөркәлемә эпир төрлә султи ачасен ушкәнәсен интересәсене шута илетпәр, - тет клуб директорә Валерий Геннадьевич Хусниев.

Клуб педагогәсем унән әҗне активлатас тесе пите тәрәшәҗсә. Тәсләхрән, Надежда Ивановна Богословскаяна илтер, вәл ачасене сыхма тата сәлеме вәрентет. Занятисене пәлсе йөркәлет, хәйән асталәхне пәрмаях үстерет. Ун патне нумай ача сүрени аңсәртран мар әнтә.

"Эврика" сахәр завочән балансә җинче шултанат, вәл клубән пулрәх базине сирәплетессинән тәрәшәҗсә.

Суллахи каникул вәхәтәнче "Эврика" виҗсәмәш шултан кану лагерә пулнине те паләртмалла. Җапла, иртнә сулла кунта сәр-сәр ача канчә тата пушә вәхәтне усаплә ирттерчә.

- Эпә сак клубә 9 сүлтанәх сүретәп, - тет манән 16 сүлхи С.пәләш, - сыхма тата сәлеме вәрентекен кружоксенче илнә пәлүсем мана пурнаҗсә пулашәҗ.

Д.ГАЛИЕВА,
хулары 3-мөш номерлә шулгимназире вәренекен.

- Йәкәлт-йәкәлт! Сиккелесе җәтләхәра куян пыратъ, хәйән ури йәрсене вәрәм та лапсәркка хурипе шәлса юрпа хуплатъ.

Сумраларакан мәнук манән кәреҗе пек сухалран тыгса:

- Асатте, ан суй, - тесе хучә.

- Астан куянан хури сәпла пулпәр. - Акә, пәх-ха "Сәрлама вәрен" кәнекерә үкерчәк сине.

Куян әҗе пикенчә.

Тертлене-тертлене юрпа хупланнә туратсем турта-турта кәларчә, хәш-пәрисене шәлла кәшпаса татма тиврә. ... Эпә каласа панә чухне шап-шәпәрт ларакан мәнук җәтаймарә.

- Вәт еплерех ыра чунлә иккен Куян! - тесе хучә.

Халап сәмхине сүтетәп те

"Чим-ха, асту!"

Халап

- Чим-ха, пепкем, итле малла, - тетәп эпә, унән пүсәнчен шәлса. - Эпә сана хам илгнә халапа каласа паратпән.

- Юрә, итлетәп, - киләшрә шәверкә ман сине шанмасәртарых пәхса.

- Пур чәрчун та асәрханулла пулмалла. Куян те чәнк! тәрәтнә хәлхисемпе тавраләхә итлет. Ара, сыхланулла пулмасан унән тутлә ашне хәпсәнакансем нумайән...

Тулти уйах түперен кәмәл пайәркисене сапаты. Тавраләх сав тери илемлә. Кун пек чухне пуҗа юрә-сәмә хәйәсәсәнх килсе кәрет:

Пурәнмашикан пите лайах Сакә сүтә төнчере.

Ылатән хәелә, кәмәл уйах Саванәҗ күрәҗ пире.

Куян умне хәва лекрә. Чупма, юрлама чарәнсах Куян апа малти урисемпе аврә те кәшпала пикенчә. Әх, еплерех тутлә!

Пурпәрех Куян тавраләхә тимлән итлет. Акә п-р-р! илтәнсе кайрә. Ку тәмана йывәҗ сине хәпарчә пулас. Унран та пәрәнма, пытанма әлкәрмелле.

Татах тепәр төрлә сасә. Кәна та куян туйрә. Саврәнса пәхрә - тилле курах кайрә. Куян сәпәсем хушшине пытанчә.

Куян хәтләрхән сәнарә. Тилә аякках та каймарә - чарәнчә.

- Тилә тус! Пулашсам мана! - тени илтәнчә.

Тата темән каласрәҗ - аяланма пулмарә.

Куяңчә - тилә хәйән сүлөпе малалла чупрә. Анча та нәйкәшнә сасә хәтәрах илтәнме пуларә. Паллә: хәтә те мәнле чәрчуна та вәртгәнләх кәсәклантаратъ. Сав йәла-туйама Куянан та пур.

Нәйкәшни, "у-у-у!" тени тастан, сәр айәнчен тухатъ тейән. Куян асәрхануллаң сав теле сити пәхатъ: тарән шәтәк төпәнче такам.

- Кам унта? - сасә пачә Куян.

Пәртакран аялган илтәнчә: (вәл шәтәк хәрринче Куян тәнине курчә пулас).

- Эпә-ха вәл... Кашкәр.

- Кашкәр? - сәхәрленчә Куян.

- Мән таватән унта?

- Эпә сак шәтәк аңсәртран лекрәм. Такам апа чавса хунә, сәпәсәсемпе витнә. Тархаспән, пулаш мана кунтан тухма. Әсә ыра чунлә чәрчун вәт. Нихәсан та сана тивмәп, туслә пурәнәпәр.

- Шанмастәп сана.

- Әх, пурнаҗ вәрентет. Чәнах туслә пулапәр. Ара, эпә кунта виҗәсах вилетәп вәт.

- Мәнле майпа пулашайап сана?

- Пәрах кунта туратсем, сәпәсәсем.

... Урәх каласра тәмасәр,

сүтетәп.

- Куянан хәшпәр шәлсәсем катәлса та пәтрәҗ, туратпа тутине те касрә.

- Асатте, савантанпа Куяна Катәк тутә темә пусланә-и?

- Пулма пултаратъ, пепкем, - киләшетәп эпә.

- Тата малалла мән пуллә?

***

- Ой-ой, ах-ах! - асәян сывласа яна кашкәр шәтәк хәрринне тухса вуртсанах. - Тавтапуҗ сана, Куян тус.

Куян хәй умәнчи тискер кайака курсанах ку вярәнган каяс тесе шуларә. Анча та вәл, халтан кайнаскер, кашкәр умнәх тәшрәлчә.

Пәртакран иккәшине те вәйхәл кәме пуларә.

- Мәншән сана хәвән юлташусем пулашмарәҗ?

- Әх, Куян тус! Чәнах та, манпа пәрле тата виҗсәнчә. Анча та эпә сакәнәтә персе ансан, тара пачәҗ.

- Мәншән?

- Эпә вәсен хушшинче асли пуллә, тепре тесен, ертүҗи. Манран вәсене унччен нумай сүпкә лекнә.

- Апла иккен. Тилә тата? Эпә куртәм, вәл шәтәк патәнче чарәнса тәчә вәт, эсир каласрәр.

- Тиләпе эпә нихәсан та туслашмастәп.

- Мән пирки?

- Әсә, куян тус, асәватән пулә, эпә епле пула тыгма пикеннине?

- Лайах асәватәп.

- Унччен манән хура вәрәмчә. Тилә сәмахне итлесе хамән сур хураене шәннә вакка хәварма лекрә. Авә санән та еплерех чаплә хуру. Тәс-ха кунтарах. Ачапшам сана, тусәм.

Чәнах та, Кашкәр малти урисемпе куянан вәрәм та лапсәркка хураине хәй еннелле туртса, ик-виҗә хугчен ачапшанә пек туса, сәтәркаларә. Унтән...

- Мән унтән? - кәшкәрсах ячә мәнук, аллисемпе ман майран ыгаласа илсе.

- Унтән-и? - пәртакран халапа тәсрәм. - Унтән Кашкәр Куяна хуриңчен каплаттарса хыпрә.

- Ах, мур! - сәхәрленчә мәнук. - Вәт пан апа, аманә тәшманә!

Куян пәтәм вәй-хәлне пухса тәчә те аяккалла ташпәнчә. Шел: унән хури чут сәҗ төпәнченех татәлмарә.

... Мәнук хәйән кәнекинче Куяна үкерсе хунә теле усрә. Чәнах та, унән хури пәчәккә иккен.

Мән тавас тейән. Тәнчере төрлә кәнчеле тәҗсә.

- Хәсан пулса иртнә ку әҗ? - ыйтрә мәнукәм.

- Тахсанах пулә, - вәҗсләрәм хамән халапа. - Анча та халә те-ха кашкәр куяна канәҗ пәмаҗсә. Ана курсанах, "Чим-ха, асту!" тесе хәвалатъ.

Хәв.САВГАЧЕВ.

Парне

Суралнй кун ситет аннен,
Ларатнй энй пёр пёччен.
Мёнле парне туса парас,
Мённе айна савантарас?
Кирлех те мар пуль шутлама
Салтавё сук пуца ватма.
Вёренён сёс эн тёршиса,
Ани ман лартёр саванса.

Лена
УЛАЕВА,
Уксамляри
ватам школ,
7-мёш
класс.

Хәна юррисем

Укса пек, укса пек шур юр савать

Манән кемёл укса нумайччө,
Суманни пит нумай пулатчө.
Сак килге ман тавансем пурччө,
Эп килменни чылай пулатчө.

Пёчккө ачанан, ай, кёпине
Шуратасчө тесе саватан.
Атепе аннен таванссене
Парахас мар тесе килетеп.

Сёлен сип урисем мёншён шуря?
Йётенне пасартан илнён.
Пирён сак тавансем мёншён хакля?
Мён кёсёнрен пёрле үснён.

Чёкесён те хури икё юплө,
Ик юплө пулсан та пёр тёпрен.
Эпирех иксёмёр пёр таван мар,
Пёр таван пулмин те инсех мар.

Мён каласар, таван,
мён пулешер?
Йүсё ёссе тутля каласар.
Йүсё ёссе тутля, ай, калассан,
Кусем пёр тавансем темёс-и.

Укса пек, укса пек шур юр савать -
Тытаймарам ываё тулччен.
Тахсан килмен таван халё килчө -
Кураймарам куё тараниччен.

Пухса йёркелекенё Е.ИЛЮШКИНА.

Пёлтерүсем

Ленин урамёни тёллө гараж, 1983 сұлта
туса каларнй ВАЗ-2121 сұтатпёр. Адрес: Кар-
бышев урамё, 60-1.

"Надежда" патшаләх предприятийё халәха
"Васкавлй фото" услугисене сёнет, тёллө
документсем валли сәйнүкерчөксене 15-45 ми-
нут хушшинче туса парат. 9x12 тытәнса
50x60 см. каләпәшлй тёллө тёллө тата хура-
шуря фотоленкәсене проявить тавать та-
та "Кодак" хучё сине пичетлет.

Фотоаппаратурасем юсать тата ытти
тёллө фотоуслугасем парат. Эпир сире сак
адресна кётетпёр: Школьная урамё, 8. Йәла
услугисен сурчө, 1-мёш хут. Ирхине 8.00 се-
хетрен тытәнса 17.00 сехетчен апат
вәхәсёр ёсет.

Хуралтәвёнчи кирпөч заводчө 1 пин-штук
кирпөчө 600 тенкёне сұтат, укса тёрех
түлемелле. Хамёр районта пурянакансене
вырәна ситерсех парасчө.

Адрес: Хуралту ялө, кирпөч заводчө. Телефон:
2-26-14.

Энгельс урамёни 29-мёш сурт сұтәнат.
Телефонсем: 5-41-62, 2-14-27.

Икё пүлёмлө хваттере уләитаратән. Ссу-
да илетеп. Телефон: 2-19-87.

Шашкә кёрөкө сұтатпёр. Адрес: Заводская
урамё, 22-3.

Вагон-магазин сұтатән, сұту оборудова-
нийё, сұтә, техника паспорчө пур, электри-
чествәйна айтмалла. Кушкә ялөнче 2-15-75
е 2-20-67 номерне 17 сехет хысчән, 2-15-47
номерне хәт хәш вәхәтра та шәнкәравласа
пёлмелле.

"Нйрлат" хәна суртөнче документсемәй
хура дипломата манса хәварнй. Айна тупака-
на тавёрса нама ытатән. Парне (2 миллион
тенкө) пулат. Телефон: 65-0-04, 5-17-83.

Владимир Николаевич Пересыпкин ячөпе
панй УТР 117-96 номерлө свидетельствәйна,
чек кёнекипе пичете тёрөс мар тесе шутла-
малла.

Стенка сұтатпёр. Телефон: 2-20-69.

Ют сёршывра туса каларнй 1x0,7 пысакәш
лармалли ванна сұтатпёр. Телефон:
5-16-81.

ВАЗ-21011 сұтатпёр, хакля мар. Адрес:
Маслозаводская урамё, 5, телефон: 5-24-52.

Силикат кирпөч, ЖБИ сұтатпёр. Кирлө
сёрө ситерсе паратпёр. Сыранси Чалләри
телефонсем: 46-22-48, 58-05-53.

Больница патөнчи пёр пүлёмлө хваттере
сұтатпёр. Хакё каласса татәлнй тәрәх.
Телефонсем: 5-18-24, пром. 65-3-14.

1994 сұлта туса каларнй ВАЗ-21061
сұтәнат. Телефон: 3-62-24.

М.Б.Багрянцев врач сынсене эрех
ёшнинчен тата табак туртнинчен
пёр сеансра сиплет.

Пирён патра кәна!

Сеанса пётөмпөх анонимлй иртте-
ретпёр. Сипленё чухне таванёсем пул-
ма пултаращө. Справка паратпёр. Кон-
сультаци, каласу, каярахри сәнавсем
тата кодировани хысчәнхи пулшү -
түлевсёр!

Сипленё кун, эрнекун, январён 30-
мёшөнче, районти культура суртөнче
12 сехетре сурянтару тата каласу
ирттеретпёр. Лицензи МЗ РФ N00164-
30, 1995 сұлхи январён 16-мёшөнче панй.

Тён редактор Р.Ф.ЗАМАЛЕЕВ.

Редактор тивёсёсене пурнәслакан Т.И.БУРАЙКИНА.

пушар, хыпса илни, сирпённи...

Январь уйәхён хроники:

Январь уйәхён
пёрремёш сур-
ри хулара кулян-
м а л л и
пёрремёш шута
усрө: висё пу-
шар пулнине ре-
гистрациленё.
Сапла, январён
5 - м ё ш ё н ч е
сёрле иккёмёш
сехетре Циол-
к о в с к и й
урамёни туса
пётөрмен сурт
картишёнче
хусасёр хәварнә
"Москвич" авто-

машина сунма тытәннә.
Январён 8-мёшөнче 9
сехет те 20 минутра Сол-
нечная урамёни 13-
мёш номерлө суртра
шәратса сүпәстармал-
ли ёссене пурнәсланә
чухне правиләсене
пәснипе ацетиленлә
генератор сирпённө.
Телее, никам та вилмен.

Январён 13-мёшөнче
0 сехет те 25 минутра
пушар пайне тата тепёр
хыпар пёлтернө: За-
падная урамёни сур-
тсенчен пёрин тәрри
сунма тытәннә. Пушар
сүнтерекен машинәсем
виссө пулнине вут-
кәвара сехет суря хуш-
шинче сүнтернө. Сурта
тата хуралтәсене вут-
ран сыхласа хәварнә.

Тата тепёр факт сйн-
чен - ку иртнө сұл
вёсөнчи хроникәран.
Декабрён 31-мёшөнче
3.00 сехетре Нярлатри
пушар пайне Ватутин
урамёни 26-мёш сур-
тра пушар тухни сйн-
чен пёлтернө - хурал-
тәсем суннә. Пушар-
никсем сұләма 20 ми-
нутран чакарнә, 40 ми-
нутран вара пётөмпөх
сүнтернө. Хуралтәсен-
чен 1 метр аяккнерех
вырнасна сурта сунма
паман. Пушар сәлтавө
вара вутпа асәрханусёр
пулнинче.

Илемлө тапхәр

Хёллехи шартлама
сивё кунсем те ситрөс.
Вёсөн кайәксем
тахсанах вёссе кайнә.
Анчах та ялсенче,
вәрмансенче сёрсисем,
кәсәясем, ула кураксем
тәрса юлнә. Вёсем те
вәрманта пурянашән
мар, ялалла вёссе кил-
ме тәрәшасчө, мёншөн
тесен хёллехи сивё сан-
таләкра апат-симёс туп-
ма вәрманта питө
йывәр, ялта вёсем тагта
та кёре-кёре сисе, пёсе-
хисене тулгарса тухасчө
тата ачасем те йывәсөм
сине пөчөк сырашсем
сакса парасчө. Вәрман-
та сак пөчөк кайәксене
кәна мар, пысак тискер
чөрчунсене те йывәр
пурялма. Савәнпа та
вәрман хуралсисемпе
сунарсәсем вёсен валли
пёр-пёр сёрө сисе хурса
парасчө.

Хёллехи кунсенче
вәрманта питө илемлө.
Йывәсөм шап-шуря
шупәр тәхәнса ларасчө.
Вёсем хушшинче чә-
рәшсем пур. Хәйсен
симёс тумөпе хёлле те,
сулла та савәнтарасчө.

Алена
АКМУЛИНА.
Уксамля школ.

Шкул пурнәсёнчен

Хёллө

Сисмерёмёр те хёл
кунёсем ситсе тәчөс.
Пётөм тавраләх шап-
шуря кавирпе витөнчө.
Хёл Мучи сәмсаран,
хәлхасенчен чөпөте
пусларө. Ирхинене чү-
рече кантәкёсене тёрлө
тёрөсөмпе илемлетет.
Йывәсөне шуря тум
тәхәнтарат. Ан
шәнчәр тет пулө. Сыр-
масене, юханшывсене
пәрпа витсе хучө. Сивө
сйлө сынсене урамра
чуптарат вара. Сынсем
әшә килёсене хәвәртрах
тарса пытанасчө.

Ял сыннисене халө
лайәх. Урама вутә илме
тухасси сук. Газ кәма-
кине чөртөсчө те вөри
чей ёссе кәна ларасчө.
Ачасем вара сивве-мөне
пәхса тәмасчө, сунаш-
касене йәтса, урама
чупса тухса каясчө. Каç
пулччен ярәнасчө тә-
вайккинчен. Амәшсөм
вәрсәсчө: "Сәмсәрсене
там илгерөсө пөтергөс,
чирлетөр!" Вёсене вара
нимөн те мар. Тепёр кун
татах ирех тухса чупасчө.

Чөрчунсем мөнле
пурянасчө-ши? Паллах,
вёсем хёллене апат-
симёс хатөрленө. Сапах
та вёсене пулшмалла.
Эпир әшә пуртре,
кайәксем вара чүрече
умөнчи хурән сиче чө-
риклетсе ларасчө. Вёсем
валли те, вәрманти
чөрчунсем валли те
сырашсем тумалла.
Мёнле пулсан та

хёллө, ман шутпа, пу-
ринчен те лайәх вәхәт.
Люба УЛАЕВА.
Уксамля школ.

Хаваслй иртрө

Пирён школта "Вар-
вара краса - длинная
коса" уяв пулчө, унта
пирён хөрачасем хут-
шәнчөс.

Эпир, арсын ачасем -
куракансемчө.

Хөрачасем вәрәм сү-
сөсене илемлөн пуç-
тарнә, сав кун вёсемпе
танлашаканни пулмарө.
Наташа Алексеева сү-
сне курсикка сөвөрлө
пуçтарнә - питө хитре
курәнат. Унән сивөчө
52 сантиметр. Настя
Анисимован сивөчө
кәшп кёскерех, сапах та
пёр вәрәм сивөт сивөт-
ленө. Прическәна "Пу-
чах" ят панәччө. Кон-
курса Настя пёрремёш
вырән йшәнчө.

Уява куракансем те
хутшәнчөс. Мана Дима
Абрамов култарни питө
килшөр. Вәл вәтанса
тәмасть, питө пулта-
руллә.

Ытти конкурссем те
пулчөс. Юлашкинчен
пире вөрентекен Вален-
тина Ивановна тутля
тортпа сәйларө тата
парнесем вәлесөс пачө.

Сергей ПЕТРОВ,
Андрескәри вәтам
школта 4-мөш класра
вөрөнекен.

Шыв тасатмалли пөчөк каләпәшлй фильтрсем

Сывләх сыхлавён Пётөм тёлче-
ри организацийё пёлтернө тәрәх,
сёр сичи чирсен 80 процентчө -
ёсмелли шыв начар пахаләхлй
пулшинчен "WATERMATE" сис-
темән филтрне НАСА космос
программи валли Канадәри спе-
циалистсем тунә, США флочөпе
сарне тивёстерессине официаллй
йшәннә.

Фильтрсем шыва лайәх тасатасчө.
Шыва хлортан, хура тәхлантан (сви-
нец), ртутьрен, тимёртен, мышьякран,
кадмирөн, хлортан, хромран, магнети-
рен тасатат, шыври радионуклеирде-
не цезине стронци тёлөшө 85 процента
сити сахаллатат.

Фильтр бактерисемпе вируссе-
не вёлерет, пестицидсене, герби-
цидсене, нитратсене тата ытти
паркәмәшлй хутшәнусене пөте-
рет, йывәр металсен тәварөсене
тасатат, шыва сөмсетет.

Системәна филтрлакан эле-
ментсемпе тивёстерөсчө.

WATERMATE системәна кил-
те кәна мар, сұл сиче те, походра та,
дачәра та ансат усә курма пулат.

Лайәх тасатнә тутля шыв сыннән
сывләхне упанисёр пуспе, чөй, кофе,
компотсен тата ытти ёсөм-сөмен тутине
лайәхлатат.

Туянас текенсем сак телефонпа
шәнкәравламалла: 2-15-63.

Учредительсөм: Нярлат
районён администрацийёне
редакци ёс коллективө

Хасат эрнере висө хут-
чен - юнкун, эрнекун,
шәмакун тутарла, вырәсла
тата чәвашла тухат.

ПИРЁН АДРЕС: 423000, Нярлат хули, Карл Маркс урамё, 19.
ТЕЛЕФОНСЕМ: редактор - 2-12-14, 2-22-81, редактор заместителө тата советсемпе обществәлла
организацисен пурнәсөн пайө - 2-10-44, редактор заместителө, яваллй секретарь - 2-18-67, редакторән
вырәс дубляжө өнөпе ёслекен заместителө - 2-14-16, редакторән чәваш дубляжө өнөпе ёслекен
заместителө - 2-10-44, ялхусаләх пайө, промышленность, сырусемпе массәлла ёс пайө - 2-22-51,
бухгалтери, реклама пайө тата фотокорреспондент - 2-15-63.

Хасата Тугар Республикин
Информаципе пичет
министерствинче шута илнө.

Регистрациленө номерө 34.